

Projectplan Monitor

regioproject

“

DRUGS,
WAT DOET HET
MET JOU?

”

IN BRABANT KLOTSSEN DE DRUGS TEGEN DE PLINTEN

Inleiding

“In Brabant klotsen de drugs tegen de plinten” en
“Normalisering drugsgebruik tast fundament
rechtsstaat aan”.

Het zijn zomaar een paar krantenkoppen, uit willekeurige
dagbladen.

We zijn drugs steeds normaler gaan vinden en daardoor
lijkt het gebruik ook toe te nemen. Net als de problematiek
die hiermee samenhangt, zoals criminaliteit, (verkeers)
veiligheid, ondermijning en een toenemende zorgvraag.

De gemeenten in de politieregio Oost-Brabant, de GGD
Hart voor Brabant, de GGD Brabant Zuidoost en Novadic-
Kentron willen iets aan deze normverschuiving doen en
hebben hun krachten gebundeld in een regionaal project
dat op 1 september 2020 van start is gegaan.
De werktitel is ‘Drugs, wat doet het met jou?’

Dit project heeft tot doel:

A) Communicatie: Het tegengaan van de normalisering
van drugsgebruik onder jongeren van 16 tot en met
27 jaar (en hun omgeving) in de hele regio Oost-Brabant
door het stellen en versterken van de norm dat het
gebruik van drugs niet normaal is. Het projectteam wil
dit doel bereiken door campagne, publieke discussie,
educatie, en afstemmen regionaal beleid, waarbij de
boodschap positief en effectief geframed wordt.

B) Een effectieve bovenregionale consistente aanpak
ontwikkelen op het gebied van beleid en regelgeving,
handhaving en publiek draagvlak. Op gemeentelijk
niveau is het ook belangrijk te kijken naar veiligheid en
het sociale domein, en kan de gemeente haar eigen
speerpunten formuleren.

C) Het ontwikkelen van een monitor. Deze monitor richt
zich op de relatie van drugsgebruik en determinanten
en gevolgen van drugsgebruik, en brengt in kaart hoe
het staat met de huidige normalisatie van drugs (inclusief
verschillen tussen settings). De monitor heeft als doel
input te leveren voor de ontwikkeling van interventies
om drugsgebruik te de-normaliseren en om het verloop
van (de-)normalisatie op lange termijn te kunnen volgen.

Projectplan als basis voor opzet Monitor

In dit projectplan wordt het plan van aanpak voor de
uitvoering van de monitor omschreven. Op basis van dit
plan van aanpak wordt de opzet van de monitor verder
vormgegeven. De uitvoering staat gepland voor de periode
september tot november 2021.

De monitor wordt tijdens de looptijd van het project twee
keer uitgevoerd, in 2021 en in 2024.

Ministerie van VWS

De financiering van de monitor wordt mogelijk gemaakt
door subsidie van het ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport (ministerie van VWS).

COVID-19

De genoemde planning in dit document is afhankelijk
van de situatie rondom COVID-19. Als het drugsgebruik
door COVID-19 afwijkend is, dan levert de monitor geen
representatieve data op. We willen immers kijken naar de
relatie tussen determinanten, normalisering van gebruik,
en het gebruik zelf. Als één van deze factoren afwijkend is
dan zal dit de onderlinge relatie beïnvloeden.

¹ Jongeren en jong volwassenen in de leeftijd van 16-27 jaar (want dit lijkt de grootste groep gebruikers te zijn met de meeste kans op meetbare resultaten); ouders (met speciale aandacht voor jonge ouders en aanstaande ouders uit preventief oogpunt); nulde, eerste en tweedelijs professionals; vrijwilligers (MHFA, EHBO en EHBDU); commerciële stakeholders zoals coffeeshop-uitbaters, festival- en feestorganisatoren, reguliere horeca-uitbaters, commerciële EHBO-diensten; para-commerciële stakeholders zoals (sport)verenigingen; gemeenten en dorps- en wijkraden; woningbouwverenigingen (als partner in de wijken); politie (vanuit handhaving), naast andere professionals bij vindplaatsen van de doelgroep.

Achtergrondinformatie

De literatuur

In een uitgebreide blog zet Ferry Goossens (Trimbos, 2019) vele cijfers op een rij en concludeert dat er sprake is van ‘normalisering’ van drugsgebruik. Normalisering wordt hierbij opgevat als: meer mainstream uitgaande jongeren en jongvolwassene tussen de 18 en 35 jaar gebruiken meer partydrugs (zoals ecstasy) en/of het is gewoner voor hen om over drugs te praten dan ongeveer 10 tot 15 jaar geleden.

Gjalt-Jorn Peters (2019) concludeert op basis van dezelfde cijfers iets anders: *“Uitgaand drugs zijn niet meer weg te denken, maar er is geen evidentie dat dit bijzonder schadelijk is voor de samenleving of dat gebruik toe lijkt te nemen”* (er is wel ruimte voor verbetering). Daarnaast stelt hij de definitie die het Trimbos hanteert (‘een proces waarbij een drug door meer mensen vaker wordt gebruikt’) ter discussie. Op basis van deze definitie valt volgens Peters (2019) de vraag of er sprake is van normalisering van gebruik niet te beantwoorden. Daarvoor is de monitoring

van determinanten van middelengebruik in Nederland niet goed genoeg. Om een vinger aan de pols te kunnen houden zou het nodig zijn om jaarlijks onder de algemene bevolking een studie te doen waarbij een aantal psychologische constructen in relatie tot middelengebruik in kaart worden gebracht.

Sznitman en Taubman (2016) beschrijven normalisatie van drugsgebruik als een proces waarbij drugsgebruik minder gestigmatiseerd wordt en meer geaccepteerd wordt als normatief gedrag.

Parker e.a. (2002) identificeren vijf hoofddimensies van normalisatie:

- beschikbaarheid / toegang
- gangbaarheid van uitproberen van middelen
- recent en regelmatig middelengebruik
- sociale accommodatie van middelengebruik (houding ten opzichte van ‘verstandig’ recreatief drugsgebruik door vooral niet-gebruikers)
- culturele accommodatie van middelengebruik.

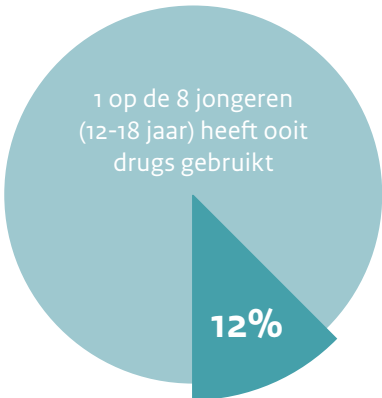
Achtergrondinformatie uit onderzoek

Leeftijd en setting hebben veel invloed op de resultaten van een monitor naar drugsgebruik. In 2019 is er een jeugdmonitor uitgevoerd door de GGD Hart voor Brabant en GGD Brabant-Zuidoost. Deze jeugdmonitor was uitgezet bij 44.739 van de 104.010 jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar en 14.627 hebben de vragenlijst ingevuld (response van 33%, bereik 14%). In de regio Oost-Brabant (38 gemeenten) gaf 12% aan ooit drugs te hebben gebruikt. De verschillen binnen deze leeftijdsgroep zijn groot: 16-18-jarigen scoren aanzienlijk hoger dan 12-15-jarigen (respectievelijk 24% versus 3%). Cannabis wordt het vaakst genoemd bij de vraag welke drugs ze ooit hebben gebruikt; het gaat daarbij om ruim 9889 jongeren in Oost-Brabant (9%), gevolgd door lachgas (6%), en harddrugs (2%). In de maand voorafgaand aan het onderzoek heeft 5% soft- of harddrugs gebruikt: cannabis (4%), xtc (0,7%) en lachgas (0,7%). De verwachting is dat de enquête van de Jeugdmonitor een onderschatting laat zien. Uit een landelijk uitgaansonderzoek in 2016 bij jongeren en jongvolwassenen in de leeftijd van 15 t/m 35 jaar die weleens een party, festival, club of discotheek hebben bezocht in het afgelopen jaar, blijkt dat 46% van de uitgaanders eenmaal per jaar of vaker xtc gebruikt; speed, cocaïne en 4FA/4FMP worden elk afzonderlijk door 25% van de uitgaanders gebruikt.

Resultaten jeugdmonitor GGD Hart voor Brabant en GGD Brabant-Zuidoost 2019

Onderzoeksdoelgroep

	Aantal	Percentage
Totaal aantal jongeren 12-18 jaar	104.010	
Monitor uitgezet onder	44.739	
Respons	14.627	33% (bereik 14%)

Informatie over drugsgebruik

	12-15 jaar	16-18 jaar	Totaal gemiddeld
Ik heb ooit drugs gebruikt	3%	24%	12%

Drugsgebruik naar middelen (doelgroep 12-18 jaar)

Middel	Percentage
Cannabis	9%
Lachgas	6%
Harddrugs	2%

Drugsgebruik maand voorafgaand aan onderzoek (doelgroep 12-18 jaar)

Middel	Percentage
Cannabis	4%
Lachgas	0,7%
XTC	0,7%

Landelijk uitgaansonderzoek, jongeren 15 t/m 35 jaar (Trimbos 2016)

	% van jongeren die weleens een party, festival, club of discotheek bezoeken in de leeftijd 15 t/m 35 jaar (gebruik eenmaal per jaar of vaker)
XTC	46%
Speed	25%
Cocaïne	25%
4FA/4FMP	25%
Combinatie van middelen	55%

Monitor

De monitor richt zich op relaties en gevolgen van drugsgebruik binnen subgroepen. Deze subgroepen moeten nog gedefinieerd gaan worden. De monitor bevat geen representatieve steekproef van de gehele doelgroep, omdat dit een andere manier van benaderen vraagt. Door verschillende doelgroepen voldoende te includeren kan echter wel op doelgroepniveau uitspraken gedaan worden. Bij voldoende inclusie op gemeentelijk niveau, hier zal opgestuurd worden maar zal ook afhankelijk zijn van de ondersteuning die de gemeentes bieden, kan ook op gemeentelijk niveau uitspraken gedaan worden.

Kaders proces monitor

Binnen het project zijn verschillende uitgangspunten geformuleerd waaraan de monitor moet voldoen:

- De monitor is proeftuin voor een landelijk beleid.
- De monitor moet op verschillende momenten in te zetten zijn om veranderingen te kunnen meten.
- Doelgroep is 16-27 jarigen, waaronder potentiële, risico-volle en recente gebruikers, maar ook niet-gebruikers.
- De monitor richt zich niet *primair* op aantallen gebruikers, maar op verbanden met gebruik. Dit heeft als voordeel dat de monitor geen representatieve steekproef hoeft te zijn van Oost-Brabant, wel dienen de verschillende doelgroepen per gemeente voldoende geïncludeerd worden om op doelgroepniveau en gemeenteniveau uitspraken te kunnen doen. Ook worden per gemeente de resultaten geanalyseerd.

Inhoudelijke kaders monitor

De monitor is opgedeeld in twee belangrijke inhoudelijke aspecten. Deze zijn de factoren die invloed hebben op al

dan niet drugsgebruik (determinanten) en de norm ten aanzien van drugsgebruik die heerst onder jongvolwassen inwoners in deze regio. Er bestaat een mate van overlap tussen deze twee aspecten, al is het eerste deel meer gericht op de persoon zelf, en het tweede deel meer gericht op wat de persoon ziet in de maatschappij.

Determinanten voor drugsgebruik

Het is essentieel dat er inzicht wordt verkregen in gedrag en omgeving om te begrijpen waarom mensen zich gedragen zoals ze zich gedragen. Dit zijn de gedragsdeterminanten, zoals gedragsintentie, attitude, subjectieve norm, eigen effectiviteit, geanticipeerde spijt, risico-inschatting (voor- en nadelen) en kennis, maar ook omgevingsdeterminanten, zoals sociaaleconomische status, participatie, vrienden-groep, woonwijk ed. Door een determinantenanalyse op te nemen in de monitor is het mogelijk om interventies te ontwikkelen die specifiek deze determinanten beïnvloeden en kunnen leiden tot gedragsverandering.

Normalisering van drugsgebruik

Er is onvoldoende feitelijke data beschikbaar met betrekking tot de normalisering van drugsgebruik in verschillende settings. Naast genoemde determinanten worden er vragen opgenomen over de beschikbaarheid/toegang; (verkeers)veiligheid/milieu/criminaliteit/handhaving; criminaliteit; gangbaarheid van uitproberen van middelen; recent en regelmatig middelengebruik; sociale accommodatie van middelengebruik (houding ten opzichte van 'verstandig' recreatief drugsgebruik) en culturele accommodatie van middelengebruik.

Methode

Design

De monitor wordt ontwikkeld op basis van literatuur-onderzoek, documentanalyse en raadpleging experts en betrokkenen. De onderdelen zullen fasegewijs uitgevoerd worden en elke fase levert een product op.

Doelgroep

De doelgroep van de monitor richt zich op alle 16- tot en met 27-jarige inwoners van de regio Oost-Brabant.

Projectstructuur

Opdrachtgever

Lieke Vogels, projectleider van het project 'Drugs, wat doet het met jou?'

De *projectleider* zorgt voor:

- Afstemming tussen projectgroep en opdrachtgevers (VWS en gemeenten)

De *projectleider* maakt in samenwerking met de *communicatieadviseurs*:

- De vertaalslag naar publiek (documenten en producten in publieksvriendelijke versies omzetten) en faciliteert opmaak en verspreiding van brieven, folders, pers-berichten, flyers, advertenties ed.

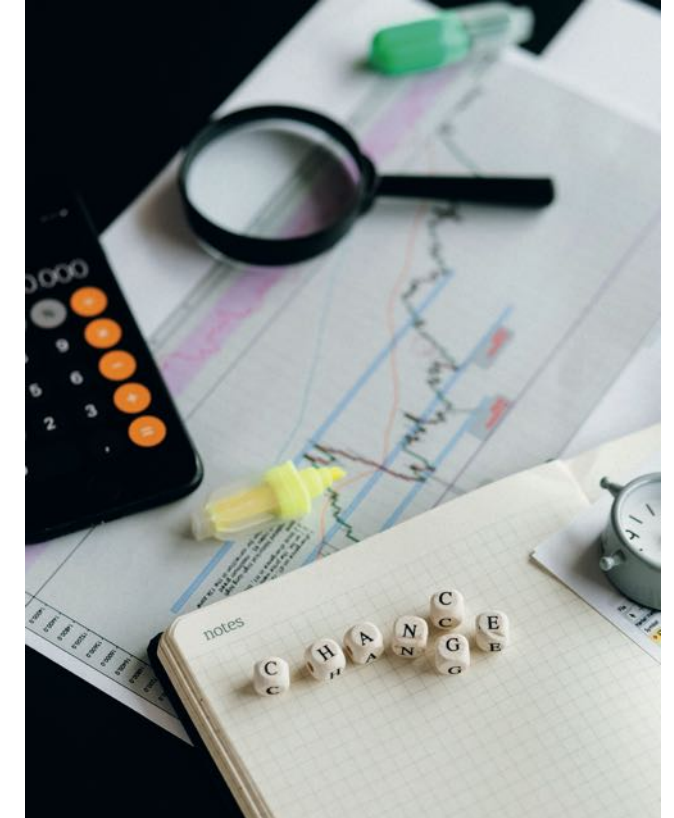
Projectgroep

- Boukje Dijkstra, Novadic-Kentron verslavingszorg, voorzitter/coördinator
- Mieke van Duijnhoven, GGD Brabant-Zuidoost, projectlid
- Linda van Tilburg, GGD Hart voor Brabant, projectlid
- Danielle Ketelaars, Novadic-Kentron verslavingszorg, projectlid

De *projectgroep* rapporteert aan de projectleider.

Werkwijze

De coördinator zit de projectgroepbijeenkomsten voor. Tijdens deze bijeenkomsten worden focus, inhoud, taken en planning besproken. Ook legt en onderhoudt de coördinator het (eerste) contact met experts. De coördinator verbindt alle activiteiten binnen de monitor. Namens de projectgroep heeft de coördinator minimaal maandelijks contact met de projectleider.

Taakverdeling

De projectgroepleden werken gezamenlijk aan de ontwikkeling en uitvoer van de monitor. Onderling worden taken evenredig verdeeld, waarbij rekening gehouden wordt met de interesses, expertise en ureninzetmogelijkheden.

Er vindt tweewekelijks een projectgroepbijeenkomst plaats. Verder stemmen projectleden onderling af waar nodig.

Experts

Partijen als Trimbos, Radboud Universiteit, en TeamAlert zullen geraadpleegd worden bij de inhoudelijke ontwikkeling van de vragenlijst en de uitrol van de monitor. Partijen als Verslavingskunde Nederland worden betrokken om landelijke commitment te bereiken. Voor de toekomst vergroot dit een mogelijke uitrol van de monitor naar andere delen van het land. Data die tijdens de monitor verzameld wordt, wordt als wederdienst beschikbaar gesteld aan betreffende partijen. Hierdoor creëren we een win-win situatie.

Gemeentes

Gemeentes denken mee in mogelijke doelgroepen en vindplaatsen die voor hun gemeente interessant zijn en ze ondersteunen bij de verspreiding van de vragenlijst door o.a. het benutten van gemeentelijke organisaties. Ook worden de gemeentes gevraagd mee te denken in de betekenis van de gevonden resultaten.

Planning

LET OP:

De planning zal afhangen van de situatie rondom COVID-19. Als het drugsgebruik door COVID-19 afwijkend is, dan levert de monitor geen representatieve data op. We willen immers kijken naar de relatie tussen determinanten, normalisering van gebruik, en het gebruik zelf. Als één van deze factoren afwijkend is dan zal dit de onderlinge relatie beïnvloeden.

JAAR 1	FASEN	PRODUCTEN
(okt 2020 – dec 2020)	0) Projectplan monitor Doelstellingen en aanpak worden hierin uitgewerkt.	• Projectplan
(jan 2021)		
(feb 2021 – mei)	1) Inzicht verkrijgen in reeds 1) bestaande monitors, 2) vragenlijsten, en 3) beschikbare resultaten / kennis (literatuur) ten aanzien van: - doelgroepen - (problematisch) drugsgebruik - determinanten van drugsgebruik - normen ten aanzien van drugsgebruik - gevolgen van drugsgebruik, zoals gezondheidsproblemen (bijvoorbeeld incidenten) en kwaliteit van leven - methodieken (papier/online/wervingsstrategieën) Mogelijke bronnen: GGD, Novadic-Kentron, Trimbos-Instituut, Politie, Veiligheid NL, wetenschappelijke onderzoeken, experts	• Tussentijdse rapportage met belangrijkste determinanten en normgerelateerde factoren (mei). • Een rapport waarin de belangrijkste informatie rondom drugsgebruik, determinanten en normgerelateerde factoren zijn samengevat in een leesbaar document voor de gemeenten. Hier-voor wordt landelijk informatie gebruikt en daar waar beschikbaar ook regionale informatie. Er wordt zoveel mogelijk de vertaalslag gemaakt naar de regio (augustus). • Wervingsstrategie waarbij rekening gehouden wordt met specifieke doelgroepen en infrastructuur passend bij de regionale en gemeentelijke situatie'. • Landelijk gedragen monitor (augustus)
(juni - aug)	2) Ontwikkelen monitor Op basis van de informatie uit fase 3 wordt een monitor ontwikkeld die vervolgens voorgelegd wordt aan verschillende experts.	
JAAR 2		
(sept - nov)	3) Uitzetten monitor De monitor wordt onder de verschillende doelgroepen uitgezet, data wordt verzameld en ingevoerd.	
(december)	4) Eerste analyses Voorlopige analyses worden uitgevoerd en resultaten zijn beschikbaar voor het project ten behoeve van interventie-ontwikkeling.	• Rapportage tussentijdse bevindingen van de monitor met aanbevelingen voor interventie-ontwikkeling
(jan – juli)	5) Definitieve rapportage Definitieve analyses en rapportages. Data wordt (onder voorwaarden) beschikbaar gesteld voor betrokken experts.	• Eindrapport monitor 1
JAAR 3		
-	-	-
JAAR 4		
(sept – nov)	6) Herhaling monitor Uitzetten. Analyses en definitieve rapportage.	• Eindrapport monitor 2

¹ Zie hiervoor ook projectstructuur - gemeenten

DRUGS, WAT DOET HET MET JOU?

Regioproject 'Denormalisering drugsgebruik' in
politieregio Oost-Brabant

Contact

Lieke Vogels
Projectleider / Aanjager
lvogels@meierijstad.nl
Tel.: 06 - 1108 2878